

मनातली श्रीमंती

आज बाजारात माझी जवळची मैत्रीण, मीना भेटली. खुशीत होती. गप्पा मारतामारता म्हणाली, 'सोन्याचा भाव आज फारच कडाडला आहे. बरं झालं बाई दोन्ही मुलांच्या लग्नाची सगळी खरेदी पूर्वीच करून ठेवली ते!' तिच्या सगळ्या वागण्या-बोलण्याला त्या सोन्याचा मुलामा चढला होता. ती नेहमी केळी, पडवळ, भोपळा अशी स्वस्त खरेदी करते. आज महागडी सफरचंदं, भोपळी मिरची, नीरफणस घेऊन टॅक्सी करून घरी गेली!

मीनाच्या आर्थिक स्थितीत काहीही बदल झाला नव्हता. मग तिने एकाएकी असा अधिकचा खर्च का केला? निव्वळ सोन्याचा दर चढला म्हणून? बाजारातल्या सोन्याशी तिला काही देणंघेणं नव्हतं. पण तिने आधीच घेऊन ठेवलेल्या सोन्याची किंमत आता दुप्पट झाली होती. काहीही न करता तिची संपत्ती वाढली होती!

शेअर-बाजार वधारला की अनेक गुंतवणूकदारांचा आनंदही वधारतो. मग ते नवा टीव्ही, रेफ्रिजरेटर यांसारखी महागडी खरेदी करतात. शेअर-बाजार, सोन्याचे भाव वर-खाली होतच असतात. ते वर गेले की वाढणारी संपत्ती कागदावरचीच किंवा मनातलीच असते. सोन्याचे भाव कितीही वाढले तरी मीना कदापी तिची ठुशी किंवा चपलाहार विकून 'प्रॉफिट बुक' करणार नाही. त्या वैभवाचं शिखर फक्त बँकेच्या लॉकरच्या छतालाच थटतं. पण त्या अमूर्त ऐश्वर्याच्या ऐटीत नकळत काटकसरीवर काट मारला जातो. चार पैसे सहज खर्च होतात.

आमच्या वरकामाच्या बाईचा नवरा दुबईत असतो. त्याने हिला कधीचीच टाकली आहे. तरीही ती आपल्या झोपडीचे पत्रे सोन्याचेच असल्याच्या तोऱ्यात वावरते. नीतिशकुमार आल्यापासून आमच्या बिहारी इस्त्रीवाल्याची कॉलर अतीच कडक झाली आहे. ज्याला हात कधीही पोचणार नाहीत तो स्वर्ग त्यांना सदैव दोन बोटं उरलेला असतो. त्यांचा सारा व्यवहार त्याच मस्तीत चालतो.

ही मना'ची' नसली तरी मना'तली' श्रीमंती कामाची असते. कारण तिच्या कैफात केलेला तो अधिकचा खर्च बाजाराला, सर्वसामान्य व्यापाराला आणि अप्रत्यक्षपणे देशाच्या अर्थव्यवस्थेला हातभार लावतो; देशाची श्रीमंती खरोखर वाढते!

बेन बर्नान्केच्या शब्दांत सांगायचं तर, "लोकांच्या घरांची किंमत वाढली की त्यांना श्रीमंत झाल्यासारखं वाटतं. मग ते सढळ हाताने खर्च करतात. बाजारातला माल खपतो; कारखान्यांच्या मालाला गिऱ्हाईक मिळतं. तेवढ्यानेच अधिक उत्पादनाला प्रोत्साहन मिळतं; नव्या नोकऱ्या निर्माण होतात; अर्थव्यवस्था सावरते."

म्हणजेच शेअरबाजार अधिक चढतो; सोन्याचा भाव वाढतो; वरकामाचा पगार वाढतो; अधिक माणसं इस्त्रीला कपडे देतात; आनंदाची गिरकी पूर्ण होते.

म्हणूनच सदा जपण्याचा मंत्र म्हणजे,

‘जे वांछिल त्या ते द्यावे; श्रीमंत चित्त बनवावे;

देशाचे भले करावे; सदोदित॥’

डॉ. उज्वला दळवी

-ujjwalahd9@gmail.com

(‘esakal’ च्या सौजन्याने)